

Landstingsformand Ruth Heilmanns tale i Politikens hus den 30. Januar 2009.

Mine damer og herrer – kære alle.

Lad mig starte med at takke pårørende gruppen for den ære i har vist mig ved at give mig lov til at tale her i Politikens hus i forbindelse med udgivelsen af denne vigtige bog om Hans Hedtofts forlis netop på 50 året for det tragiske forlis.

Det var netop i disse timer for 50 år siden at det nye skib Hans Hedtoft med 95 mænd, kvinder og børn sank ned i dybet lidt syd for Kap Farvel.

Det var et forlis som kom til at ændre livet for rigtig mange familier og mennesker i både Grønland og Danmark som mistede fædre, mødre, søskende, sønner, døtre, venner, gode kolleger, politikere og kammerater. Tab og savn som kom til at trække dybe, sorgfulde spor i årene fremover.

For de af os som har den grønlandske samfundsudvikling tæt på sinde er det meget nærliggende også at tænke på det store tab Hans Hedtofts forlis medførte for det grønlandske politiske liv. Her tænker jeg specielt på to politikere som gik tabt ved forliset. Den første er Augo Lynge, som var mangeårigt medlem af det daværende landsråd og medlem af folketinget og som via sine digtning, forfatterskab og politiske har haft umådelig betydning for udviklingen af vor nationale selvfølelse som grønlændere. Den anden er Carl Egede, der som medlem af landsrådet var på vej til Danmark for netop at kunne repræsentere landsrådet synspunkter i den store Grønlands Kommission, også kaldet G-60, som formulerede visionerne og planerne for Grønlands moderne udvikling.

Det er svært at gisne om hvordan det grønlandske samfundsliv havde udviklet sig hvis disse to mænd havde fået lov til at fortsætte deres virke. Men et er sikkert: det er - at disse to mænd stadig den dag i dag inspirerer mange af os som arbejder aktivt indenfor det grønlandske samfundsliv som forbilleder og ved deres tanker.

Det er tanker om vigtigheden af at holde fast i sit sprog og sin kultur samtidig med at man stræber ud mod nye muligheder. At værdsætte forfædrenes viden samtidig med at man søger ny viden. At bruge den opsamlede viden om naturen og menneskets evne til lade sig nære af naturen og kombinere den med de nye muligheder som ny viden og moderne teknologi kan bibringe.

Det var netop den form for visdom som gjorde at langt de fleste grønlændere, ligesom de erfarne kaptajner i daværende Kongelige Grønlandske Handels, var dybt betænkelige ved ideen vintersejlad ved det åbne hav udfor Grønlands kyster og over Atlanterhavet. Men i disse år var der i Danmark en atmosfære af fremtidsoptimisme. Danmark var ved at have overvundet efterkrigstidens fattigdom, den danske økonomi var i opblomstring takket være det moderne teknologi samfund. Ja, så stor var fremtidsoptimisme at man kaldte tiden for en "atomtid". Og det var måske i virkeligheden denne nærmeste blinde tiltro til den moderne teknologi som gjorde at man mente at et så moderne skib som Hans Hedtoft kunne klare en januarstorm på isfyldt hav.

Forliset af Hans Hedtoft var en påmindelse til os alle om at vi mennesker ikke kan føje naturen. Vi må leve i den ved at bruge den viden vi har opsamlet gennem generationer og kombinere det fornuftigt med moderne teknologi for at få det bedst mulige udkomme.

Det var den påmindelse som medførte at passagersejlad til Grønland blev forbudt. Vi fik en is-varslings-tjeneste og man etablerede en kystradiotjeneste. Hvis man absolut skulle rejse mellem Grønland og Danmark måtte det ske pr. fly, men kun under meget streng sikkerhed. Det er disse forbedrede forhold vi lever under i dag, hvor vi imidlertid tit glemmer de ofre der skulle til førend der blev taget initiativ til disse forbedringer.

Mangt og meget er blevet sagt og skrevet om skibet Hans Hedtoft og dets forlis i de forløbne 50 år, men aldrig tidligere er det udkommet en bog som denne af Lars og Morten Halskov der giver en så omfattende præsentation af baggrunden for og efterspillet for dens forlis.

Med til efterspillet hører også diskussionen om hjælpen fra Grønlandsfonden af 1959 til de efterladte. Disse forhold er nu belyst i bogen. Jeg håber at denne bog, selvom den også vil ribbe en masse sår op, trods alt vil fjerne lidt af uvisheden og dermed være med til at sone og lindre sorgen for de efterladte.

Og sidst men ikke mindst hjælpe os til at huske og ære mindet efter de omkomne ved Hans Hedtofts forlis. Æret været deres minde.

Qujanaq – tak.